

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2021-02-04
Besvaras senast
2021-02-25

Till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:409 Licensiering av advokater

I vår lagstiftning har advokater och deras samfund givits ett stort förtroende. Advokater är de enda utomstående som häktade personer har rätt att träffa, och samtalen får dessutom inte avlyssnas. Advokatsamfundet har därtill givits myndighetsutövning att licensiera advokater, och rätten till dessa offentliga försvarare som bekostas av staten tillfaller alla som anhållits, häktats eller är misstänkta för ett grövre brott.

Men om systemet ska ha legitimitet måste samfundet ta ansvar för det förtroende som givits det. När Advokatsamfundet inte utesluter uppenbart olämpliga medlemmar blir det allt svårare att rättfärdiga samfundets myndighetsutövning.

De senaste månaderna har flera fall uppdagats som bekräftar den bild som åklagare Lisa dos Santos framförde i en artikel i Aftonbladet i fjol med rubriken Gangsterromantik styr gängens advokater.

De uppdagade fallen visar att brottnålsadvokater, som vi tidigare förknippat med försvar av enskilda, allt oftare kommit att bli företrädare för hela klaner och gäng som livnär sig på brott. En sorts "familjeadvokater" som ger juridiska råd till klanen och företräder dess olika medlemmar. Omfattande utredningar och åtal gällande mycket grov brottslighet har lett till frikännande domar då dessa advokater inte alltid ser till sin klients bästa utan till hur klanen som kollektiv kan komma undan på bästa sätt. Naturligtvis till svindlande höga försvarsnotor som skattebetalarna får stå för. Ofta marknadsför de sig själva med gangsterromantik på sociala medier och med en hånfull, kaxig attityd i rättssalen.

I de uppdagade fallen har också hemlig information läckt från förundersökningarna. Advokater som hjälper sina klienter att förmedla information, till exempel gällande vittnen, riskerar att skjuta hela förundersökningar i sank. Att bryta restriktioner borde betraktas som extremt allvarligt. Trots detta har ingen av dessa advokater uteslutits, utan Advokatsamfundets disciplinnämnd har i det allvarligaste fallet nöjt sig med en disciplinpåföljd då det ansetts att restriktionsbrottet "inte varit uppsåtligt". Att en erfaren brottnålsadvokat bara ett flertal gånger "råkat" bryta mot advokaternas förmodligen heligaste regel låter helt orimligt. Så orimligt att Justitiekanslern överklagat beslutet till HD.

Advokatsamfundet är en privaträttslig organisation som givits myndighetsutövning men som inte måste förhålla sig till den saklighet och neutralitet som en svensk myndighet måste göra enligt regeringsformen. I stället bygger dess verksamhet på förtroende. Med tanke på utvecklingen, både avseende den kraftigt ökande organiserade brottsligheten och samfundets eget agerande, så måste vi ställa oss frågan om detta förtroende verkligen räcker.

De allra flesta skyddade yrkestitlar i Sverige licensieras av våra myndigheter, till exempel Socialstyrelsen (sjuksköterskor, läkare). Kanske är det dags att vi även förstatligar samfundets myndighetsutövning gällande licensiering av advokater såsom görs i Norge? Med all annan lagstiftning lika, enrumsprivilegiet, rätten till advokat med mera, är då verkligen staten ett sämre alternativ till licensiering än en privaträttslig organisation utan allmän insyn och utan en myndighets krav på saklighet och neutralitet?

Med anledning av detta vill jag fråga justitie- och migrationsminister Morgan Johansson:

Har regeringen övervägt att överlåta licensieringen av advokater till en statlig myndighet och om inte, vad är anledningen till det?

.....

Mikael Strandman (SD)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welanders